

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalářské kombinované studium
2010 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Radim Hladík

Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie

Praha 2013

**Vedoucí bakalářské práce:
Doc. PhDr. Jiří Víšek CSc.**

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies
2010 - 2013

BACHELOR THESIS

Radim Hladík

International Terrorism and security of the European Union

Prague 2013

**The bachelor Thesis Work Supervisor:
Doc. PhDr. Jiří Víšek CSc.**

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 17.2.2013

Radim Hladík

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji touto cestou panu Doc. PhDr. Jiřímu Viškovi CSc. za jeho cenné připomínky, odborné rady, trpělivost a ochotu při vedení mé bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce definuje pojem terorismus, v celosvětovém měřítku. Osvětluje základní systémy jeho vzniku, financování a přináší informace o mezinárodních organizacích, které se v globálním měřítku snaží s terorismem obecně bojovat. Je zde zmíněna i problematika protiteroristických opatření v podobě zákonů o boji proti terorismu, spolupráce všech ozbrojených složek v rámci NATO a dalších bezpečnostních složek a tím případná minimalizace možného ohrožení. Závěr poukazuje na současné hrozby teroristických útoků a směr celosvětového vývoje boje proti terorismu.

KLÍČOVÉ POJMY

bezpečnost Evropské unie, boj proti terorismu, mezinárodní terorismus, terorismus

ABSTRACT

Bachelor thesis defines the concept of terrorism on a global scale. Illuminates the basic systems of financing and provides information of international organizations that seek a global fight against terrorism in general. There is even mentioned the issue of counter-terrorism measures in the form of laws on the fight against terrorism, cooperation of all armed forces within NATO and other security forces, thus minimizing any potential threat. The conclusion points to the current threat of terrorist attacks and the direction of global development, fight against terrorism.

KEY WORDS

fight against terrorism, international terrorism, security of the European Union, terrorism

OBSAH

ÚVOD	8
1. TERORISMUS	10
1.1 Strategie terorismu.....	14
1.2 Rozdělení terorismu	16
1.3 Dopady terorismu	19
1.4 Financování terorismu	21
2. MEZINÁRODNÍ TERORISMUS	23
2.1 Mezinárodní terorismus	24
2.2 Národní terorismus	25
2.3 Globální terorismus	25
3. CELOSVĚTOVÁ SPOLUPRÁCE O KOLEKTIVNÍ SEBEOBRANĚ	27
3.1 Mezinárodní organizace spolupracující v boji proti terorismu	28
3.1.1 Organizace spojených národů (OSN).....	29
3.1.2 Organizace severoatlantické smlouvy (NATO).....	30
3.1.3 Organizace a bezpečnost pro spolupráci (OBSE).....	30
3.1.4 Rada Evropy (RE).....	31
3.1.5 Evropská unie (EU).....	31
3.2 Bruselský pakt	32
3.2.1 Bruselský pakt - rozhodnutí a smlouva	32
3.3 Článek 5 Washingtonské smlouvy	34
4. EVROPSKÁ UNIE V BOJI S TERORISMEM	36
4.1 Obecná charakteristika bezpečnostní situace	36
4.2 Nejvýznamnější bezpečnostní hrozby	37
4.3 Bezpečnost Evropské Unie	38
5. PROTITERORISTICKÉ NÁSTROJE UNIE	45
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH SKRATEK	51
SEZNAM POUŽITÝCH ČESKÝCH ZDROJŮ	52
SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	54

ÚVOD

Tato práce se zabývá současným aktuálním problémem terorismu, jeho obecnou definicí a souvisejícími aspekty, jako je financování a důsledky. K danému tématu mě vedla osobní motivace z pozice zaměstnání profesionálního vojáka. Bakalářská práce pojednává také o celosvětové spolupráci nadnárodních organizací a jejich aktivitách v oblasti minimalizace rizik teroristických útoků obecně. Pro zpracování jsem použil literaturu renomovaných autorů dlouhodobě participujících v oboru. Cílem a účelem této práce není nalézt prostředky v boji proti terorismu ani navrhnout opatření k ochraně společnosti, ale spíše poskytnout celkový obraz problematiky terorismu a jeho nespornou spojitost se zasahováním do celosvětové společnosti.

Násilí v různých podobách již odnepaměti provází vývoj lidské společnosti a bylo vždy nástrojem k dosahování cílů a prosazování zájmů. Dalo by se říci, že násilí je přirozenou součástí lidského chování, stejně jako touha člověka přežít, chránit svůj vlastní život a hájit svá práva. Násilí z našich životů naneštěstí patrně nikdy nezanikne a základní metou každé demokratické a kulturní společnosti by mělo být jeho projevy snižovat a redukovat tak, aby měly minimální odezvu nejen na ni, ale i na lidské životy. Vždyť právě respektování společnosti a dodržování společných zásad a parametrů jsou určitým stupněm kulturního vzdělání dané společnosti.

Snad nejobávanější formou násilí a termínem celého světa od počátku 20. století se jistě stal pojem terorismus. Na počátku 90. let si nikdo nepřipouštěl, že by mohl terorismus nějakým zásadním způsobem ovlivnit celý svět, více či méně se na něj pohlíželo s despektem a s jakýmsi možným rizikem. Nikdo ovšem neočekával, že by se terorismus mohl stát hlavním mezinárodním tématem a nejmávanější bezpečnostní hrozbou pro naši společnost. Jedním z příkladů a velmi zásadních kritérií pro přehodnocení celkového statutu terorismu byl teroristický útok dne 11. září 2001 ve Spojených státech amerických. Zcela šokovaná veřejnost se s touto krutou a bezohlednou akcí teroristů jen stěží vyrovnává dodnes. Byl to hlavní počinec zcela zásadního významu, kdy se začalo hovořit o závažnosti a původu této nečekané, ale velmi nebezpečné hrozby a zároveň se hledala řešení a možnosti, jakým způsobem

tomuto akutnímu problému čelit. Nejedná se již o pouhý společenský jev, ale spíše o společenské zlo, proti kterému je třeba bojovat a které přerostlo v celosvětový problém.

Tato bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. V první kapitole se zaměřuji na definici terorismu z hlediska různých autorů a jeho rozčleněním dle různých stanovisek, specifikuji uplatňované teroristické strategie a popisují dopady teroristických útoků s ohledem na následky z nich vyplývající, jeho rozdělení a intenzitu dopadů a v neposlední řadě financování. Druhá kapitola je věnována charakteristice mezinárodního terorismu a jeho působení na celosvětovou bezpečnost, následně též problematice národního a globálního terorismu. Ve třetí kapitole jsem se orientoval na celosvětovou spolupráci o kolektivní sebeobraně, kde zmiňuji nejznámější mezinárodní organizace, které spolupracují v boji proti terorismu. Dále zde zmiňuji vznik Bruselského paktu, jeho ustanovení a přijatá rozhodnutí států vstupujících k přísežné smlouvě a článek 5 Washingtonské smlouvy. Čtvrtá kapitola charakterizuje postoj Evropské unie v boji s terorismem v souvislosti s nejvýznamnější bezpečnostní hrozbou a zajištění bezpečnosti pro státy EU. Závěrečná kapitola pak představuje výčet protiteroristických nástrojů Unie používaných v boji proti terorismu.

1 TERORISMUS

Terorismus – snad nejobávanější termín celého světa od počátku 20. století. Stal se jedním nejaktuálnějším bezpečnostním problémem ve světě a zapříčinil tak prioritu a pospolitost států v boji proti němu.

Jedním z příkladů a velmi zásadních kritérií pro přehodnocení celkového statutu terorismu byl teroristický útok dne 11. září 2001 v New Yorku. Zcela šokovaná veřejnost se s touto krutou a bezohlednou akcí teroristů jen stěží vyrovnává dodnes. Byl to hlavní počinek zcela zásadního významu, kdy se začalo hovořit o závažnosti a původu této nečekané, ale velmi nebezpečné hrozby a zároveň se hledala řešení a možnosti, jakým způsobem řešit tuto situaci. Je nasnadě podotknout, že nyní již tak obávaný pojem *terrorismus* není zdaleka novým násilným bojem naší společnosti, ale sahá až do daleké historie, kdy jeho první počín vzplanul už před římskou okupací Palestiny v souvislosti s židovským národem. V dané oblasti, kde tato metoda boje našla své počátky, se postupem času vyvíjela až do dnešní podoby. První význam terorismu se ovšem datuje až v roce 1789 ve slovníku francouzské akademie věd. Terorismus je prakticky úzce spjat s mnoha bezpečnostními hrozbami, tudíž jej není možné naprosto izolovat od hrozeb, jaké jsou kupříkladu extremistické ideje či hnutí, jejichž hlavní strategie směřuje právě k uskutečňování teroristických útoků.¹

Terorismus se stal nejvážnější hrozbou současnosti. Na počátku 90. let nebyl pojem terorismus skloňován v tolika jazycích, jako je tomu dnes. Byl spíše považován za jakési riziko, které by eventuelně mohlo ohrozit naši společnost, ovšem nikdo nepředpokládal, v jakém měřítku se tato situace v druhé polovině minulého desetiletí projeví, jaké nedozírné, kruté a bolestivé následky v podobě desítek mrtvých, stovek zraněných a v neposlední řadě materiálních škod bude mít. Teroristické útoky z 11. září 2001 zcela zásadně ovlivnily a vyvolaly diskusi o závažnosti a příčinách tohoto soudobého fenoménu, ale ovšem také o možnostech řešení jakým způsobem této tak

---

¹ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. A KOL. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. Století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 115. ISBN 978-80-210-5288-8.

nebyvalé hrozbě čelit. Hlavním cílem teroristických útoků a teroristů samotných je šířit strach, paniku a pocit bezmocnosti především mezi civilním obyvatelstvem.²

Samotné precizní vymezení pojmu terorismus je poněkud obtížné a v odborné literatuře je možné najít celou řadu různých definic. Slovo *terror* prakticky pochází z latinského slova *terrere*, které lze v překladu definovat jako strašný či hrozný. Už jen samotný pojem terorismus vyvolává velký strach a hrůzu díky metodám a činnostem, které jsou s ním spjaty.

V roce 1980 bylo ve Spojených státech amerických zveřejněno vyjádření pojmu terorismu, který se posléze stal primárním standardem v souvislosti posuzování a vyhodnocení teroristických činů. Zní takto: „*Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.*“³

Definování pojmu terorismu se nejlépe zdařilo spojením více než sta již uvedených definic, na kterých se podílelo nespočet odborníků z renomovaných univerzit, s jehož závěrečným výkladem v roce 1988 souhlasilo 81% oslovených vědců ať už částečně či úplně, přičemž v tomto směru představuje neobvyklou shodu.⁴ Zní takto: „*Terorismus je metoda vzbuzování strachu prostřednictvím opakovaných násilných aktů vykonávaných tajnými nebo polotajnými jednotlivci, skupinami či státními orgány z idiosynkratických, kriminálních nebo politických důvodů, přičemž na rozdíl od atentátů nejsou přímé oběti násilí pravým terčem teroru. Okamžité lidské oběti násilných aktů jsou obvykle buď vybrány náhodně (příležitostné terče) z cílové veřejnosti, nebo záměrně (reprezentativní nebo symbolický terč) a slouží k předání zprávy. Komunikační procesy mezi teroristy (organizací), (ohroženou) obětí a hlavním terčem, založené na násilí a šíření strachu, jsou využívány k manipulaci hlavního terče*

---

² EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. Století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. S. 143. ISBN 978-80-246-1317-8.

³ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. 1. vyd. Praha: Police History, 1999. S. 11. ISBN 80-902670-1-7.

⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie: Světový terorismus*. 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2001. S. 16. ISBN 80-7237-340-4.

(veřejnosti) tím, že se z nich stávají terče teroru, požadavků nebo upoutání pozornosti v závislosti na tom, zda jde o zastrašování, násilné donucování nebo šíření propagandy.“⁵

Jak již bylo výše zmíněno, naprosto přesná a ucelená definice terorismu nebyla byt' přes velkou snahu mnoha odborníků zcela jednoznačně vymezena. Pojem terorismus můžeme najít taktéž v akademické sféře, kde se vyskytuje v odborné akademické literatuře. Dále na úředních listinách, v oficiálních dokumentech, na právní půdě též v podobě zákonů, mezinárodních smlouvách a ostatních právních normách. A v neposlední řadě je to obecný, který se týká především v pojetí širší veřejnosti či mediální sféry. Jeho přesné vymezení skýtá mnohá úskalí, už i z důvodu různých forem jakými se vyznačuje a také jeho neustálý vývoj kupředu nejednoho odborníka dohnal k rozdílným názorům. Nalézt obecnou determinaci daného pojmu terorismu je nelehký úkol, ovšem je velmi důležité, abychom se na nějaké verzi všichni ztotožnili. Tento proces výběru hraje důležitou roli především pro potřeby cílených společenských procesů tvorby právních norem a mezinárodních organizací. Na toto téma vzniklo nespočet odborných publikací zabývajících se daným pojmem a taktéž obsahovaly velké množství definic. Můžeme kupříkladu zmínit slova doktora Zemana zabývajícího se klinickou psychologií, který uvádí, že terorismus je jako: „*jeden z krajních módů komunikace moci ze strany totalitně smýšlející společenské skupiny, ať už se jedná o elitu nebo minoritu, a slouží k demonstraci hrozby a dosažení zisků od zastrašených psychologickými prostředky či k seberealizaci zvrácené identity jedince.*“⁶

Negace ve smyslu konstruování přesné definice terorismu uvádí na jedné straně přílišné zjednodušení a zobecnění problému s přihlédnutím na variabilitu činností, načež na druhé straně zcela vylučuje mnohé aktivity při značně omezené definici. Jistou výhodou při determinaci je jasně daný vývoj a původ slova terorismus. Svůj původ našel z latinského podstatného jména (strach, hrůza, zděšení, bázeň nebo metonymicky věc působící strach), nebo z latinského slova *terreo* (třást se, strašit nahánět strach).

---

⁵ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 14. ISBN 978-80-7278-443-1.

⁶ ZEMAN, J. *Terorismus-historicko-psychologická studie*. 1. vyd. Praha: TRITON, 2002. S. 16. ISBN 80-7254-305-9.

Obecně lze tedy říci, že terorismus je výhradně zaměřen na nahánění či šíření strachu. Mnoho renomovaných odborníků se zcela jistě shoduje v tom, že se jedná o násilné zastrašování, tudíž hlavním cílem terorismu je bezpochyby násilí.⁷

Terorismus nemůžeme rozhodně přijímat jako naprosto izolovaný jev. Terorismus praktikují jediné nebo dominantní společnosti jistého politického subjektu (popř. individua), může být ovšem spjat taktéž s další formou politického nátlaku či násilného prosazování zájmů. V mnoha případech jsou známy souvislosti mezi terorismem a dalšími formami násilí, přičemž však lze vyzorovat velmi důležité odlišnosti (což umožňuje porozumět a specifikovat aspekty terorismu). Jako hlavní se jeví vymezení terorismu v souvislosti k primárně kriminálním formám násilí (násilná kriminalita či organizovaný zločin), k veřejným násilným nepříznivým formám politického odporu, k násilným vyjádřením vnějších vztahů či jednotlivých elementů na změny režimu k válce (včetně guerillové války).⁸

Přesná specifikace definice terorismu se doposud nezdařila určit ani členským zemím Organizace spojených národů (OSN). OSN se jako první z mezinárodních organizací zasadila v boji proti terorismu. Na svých zasedáních Valného shromáždění vydala po dlouhá léta již několik rezolucí v boji proti mezinárodnímu terorismu. OSN navrhla v roce 2004 dvě rezoluce, ve kterých se uvádí tzv. pracovní definice terorismu. První se vztahovala k odsouzení teroristických činů, mezi které zahrnovala úkladné vraždy vysoce postavených státních činitelů a jejich rodinných příslušníků či dalších politiků. Taktéž zakazovala akce mezinárodního terorismu spojené s újmou na zdraví osob nebo poškozování majetku spáchané občany jednoho státu proti občanům jiného státu. Druhá rezoluce spočívala v ustavujícím dokumentu Mezinárodního trestního soudu a obsahovala právní výklad teroristických zločinů.

S určitostí nelze spojovat terorismus s guerillovou, respektive partyzánskou válkou už jen z důvodu, že je zaměřena výhradně na vojenskou činnost, která spočívá v oslabení protivníka vojenskou silou. Načež terorismus je výhradně vázán na

---

⁷ MAREŠ, M. *terorismus v ČR*. 1vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. S. 18. ISBN 80-903333-8-9.

⁸ MAREŠ, M. *terorismus v ČR*. 1vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. S. 22. ISBN 80-903333-8-9.

zastrašování obyvatelstva či politických vysoce postavených subjektů prostřednictvím útoků na bezbranné oběti, které jsou vystaveny pouhému zprostředkování ukázky teroristických útoků formou zastrašování a násilí.⁹

1.1 Strategie terorismu

Původ strategie terorismu pochází zpravidla vždy z globální či regionální politické situace. Hlavní prioritou teroristických cílů spočívá v transformaci politické situace nebo ovlivnit nastolený řád jiným směrem. Politické skupiny, které mají ve své koncepci teroristické smýšlení k dosažení svých požadavků, jednají tak z prostého důvodu a sice, že v bezprostřední konfrontaci s daným systémem konkrétního státu proti kterému chtějí bojovat nemají sebemenší naději na vítězství. Z pohledu těchto politických skupin je volba terorismu tou jedinou cestou k dosažení svých vytýčených cílů. Dalo by se konstatovat, že volba uchýlení se k terorismu je projevem zjevné slabosti a nechuti uchýlení se k jednání potažmo řešení problémů.

Vyvolání strachu, naprosté bezmoci a nejistoty nejen mezi státními činiteli, ale také mezi civilním obyvatelstvem je přesnou konstrukcí jejich strategie. Jejich snaha zdiskreditovat vládu a uvést ji pro širokou veřejnost do pomyslné představy o její neschopnosti rychlé reakce, slabosti, zkorumpovanosti apod. Jejich teroristické útoky či hrozby potenciálními útoky jsou konspiračně vedeny k takovému cíli, aby donutili státní aparát vnímat je jako partnery k jednání. Požadavky, které tyto teroristické subjekty mají jsou mnohdy neakceptovatelné a jejich gradování neslučitelné, čímž je vláda daného státu uvedena do naprosto bezvýchodné situace. Bohužel díky těmto skutečnostem nelze mnohdy teroristickým útokům zcela zabránit. Ovšem určitá eventualita pomyslné výhry vlády či institucí nad teroristy může být kupříkladu i v naprosté ignoraci jejich požadavků, odmítnutí jakýchkoli ústupků, kdy jasně dá najevo svou sílu, pevné postavení a pocit neohroženosti.¹⁰

Způsob jakým se terorismus projevuje, hraje významnou roli při realizaci teroristických plánů, které se odvíjí dle stanoveného scénáře útoku, jenž má kupříkladu

---

⁹ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. A KOL. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. Století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 116. ISBN 978-80-210-5288-8.

¹⁰ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. 1. vyd. Praha: Police History, 1999. S. 31. ISBN 80-902670-1-7.

zapříčinit rozsáhlé materiální škody, anebo má-li dojít ke krveprolití a ztrátám na životech. Na základě těchto poznatků je možné způsoby realizace terorismu specifikovat ve dvou skupinách a to *letální* a *neletální*.¹¹

Letální - (smrtný, smrtící, mající za následek smrt) tuto metodu užívají zastánci vražedného terorismu, jsou to především nábožensky orientované skupiny, jejichž hlavními cíli jsou atentáty, vražedné či sebevražedné útoky povětšinou na bezbranné civilní obyvatelstvo apod.

Neletální - (nenásilný) tuto metodu aplikují zastánci tzv. nenásilného terorismu. Jedná se o politicky zainteresovanou skupinu, jejíž snahou je ochromit soubor odvětví zajišťujících ekonomické a sociální systémové funkce, dále jsou to kupříkladu únosy, držení rukojmích, vytváření psychického nátlaku apod. Strategická snaha teroristů je vytyčena podle rámce teroristického záměru. Pro realizaci strategických cílů je zapotřebí ustanovit sled jednotlivých operací, které jsou posléze komplexně uskutečňovány. Plánovité jednání a striktně přesné metody teroristé alternují a to takticky, ale i jen pro daný případ týkající se jejich věci. Dále se také přizpůsobují svým operačním možnostem v souladu s jejich výzbrojí, výcviku, zabezpečení napadených objektů apod. V neposlední řadě je to i záměr, kterým chtějí široké veřejnosti sdělit své poselství. Teroristé mají svá jednání velmi dobře promyšlené a z každého svého činu se snaží získat maximum. Tudíž jejich operace jsou formovány do takové podoby, aby dosáhli svého vytyčeného cíle, za kterými se mnohdy skrývají i subsidiární zájmy a to například propuštění vězňů spolubojovníků v dotčeném státě či vynucení si nemalého finančního obnosu apod. Plánovité jednání subverzního terorismu je skutečně nespočet, ovšem můžeme jej alespoň částečně vyjmenovat. Jedná se tedy o:

- úmyslné organizované ničení a znemožňování výroby či maření činnosti jiných
- braní rukojmí
- únosy
- atentáty, útoky na bezbranné obyvatelstvo jejich zdraví a životy

---

¹¹ MAREŠ, M. *terorismus v ČR*. 1vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. S. 42-44. ISBN 80-903333-8-9.

- vyhrožování výše uvedenými aktivitami.¹²

Teroristé neopomíjejí ani stránku výzbroje či různých nástrojů násilí, které posléze aplikují ve svých operacích, přičemž zbraně, kterými disponují, jsou mnohdy na vysoké úrovni. Zbraně si teroristické organizace povětšinou obstarávají jak už koupí legální cestou, tak i na černém trhu, krádežemi kupříkladu při vojenských taženích proti nim. Dostupnost zbraní pro teroristy, není již v dnešní době takový problém, jako tomu mohlo být v dřívějších dobách. Už jen v důsledku velkých válečných operací, díky kterým se trh s velmi kvalitními zbraněmi stal pro teroristické organizace dostupnější po celém světě. Vzhledem k tomu, že současný vývoj jakéhokoliv sortimentu dnešní doby jde markantně nahoru, tak tomu je bohužel i ve zbrojním průmyslu, čehož soudobí teroristé využívají ve svůj prospěch a opouštějí běžné zbraně a přecházejí na nové inovativní zbrojení. Lze také očekávat, že díky nové éře se mnohé teroristické organizace uchýlí k používání chemických, jaderných či biologických zbraní.¹³

1.2 Rozdělení terorismu

Tak jako jsme si ve výše zmíněném textu uvedli nereálnou shodu zainteresovaných předních odborníků definovat termín „*terrorismus*“, tak i přesné rozdělení terorismu činí mnohá úskalí. Děje se tak i z důvodu neustálého vývoje společnosti, ale taktéž vzniku nových forem terorismu. Každý z odborníků zabývající se terorismem pohlíží na danou věc z jiného úhlu a zaujímá odlišný postoj. V roce 1964 se o první rozlišení terorismu přičinil Thomas Perry Thornton, který v dané době uvádí dva druhy terorismu a to teror **agitační** (násilné přesvědčování lidí pro určitou operaci, cíl či konkrétní úkol) a **vynucený**. Specifikace agitačního nebo můžeme též říci povzbuzujícího teroru, spočívá v ukázce pro všechny potencionální přívržence, že ozbrojený útok proti nejvlivnější skupině lidí - vládě je zcela jistě adekvátní a racionální. Stěžejním bodem agitačního teroru je udělat podmínky a předpřipravit území

---

¹² BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. 1. vyd. Praha: Police History, 1999. S. 41. ISBN 80-902670-1-7.

¹³ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS 2008. S. 47. ISBN 978-80-7278-443-1.

pro vyvolání občanské války, která by jim otevřela cestu ke svržení vlády daného státu a zabezpečit si tak potencionální možnost dosazení svých revolucionářů. Druhá forma vynuceného teroru naopak spočívá ve využití všech dostupných prostředků výkonného státního orgánu k tomu, aby zabránili svržení své vlády a postavení před politickým protivníkem. Tato forma teroru je víceméně aplikována především totalitním systémem.¹⁴

Teroristé své útoky činí z mnoha důvodů a rozčlenění terorismu je složité dle rozmanitých názorů odborníků a také z důvodu existence skutečně velkého množství teroristických skupin. Velmi často se uvádí členění dle odborníka na terorismus plukovníka doktora Brzybohatého:

mezinárodní terorismus - jeho jednotlivé body zasahují do mezinárodní sféry a to kupříkladu podpory teroristickým organizacím formou financování, poskytnutí zbraní, politické angažovanosti apod. Dále to mohou být i únosy letadel mezinárodních leteckých společností.

vnitrostátní terorismus - jeho konsekvence zůstávají v místě regionu, zabývá se výhradně vnitřními zájmy a to například jako následek nepokojů mezi politickými stranami či skupinami. Nebo také jako předpoklad nacionalistických či separatistických snah.

státní terorismus - zde jsou aplikovány teroristické metody především na odpůrce proti státnímu aparátu, což zpravidla bývají národnostní menšiny, náboženské skupiny, disidenti apod.

subverzivní (podvratný) terorismus - dalo by se říci, že jeho historie sahá do doby studené války a taktéž ji jak v minulé tak i současné době využívají v některých svých operacích islámští fundamentalisté. Jedná se o získávání informací ze zpravodajských činností, rozsáhlé ideové ovlivňování, sabotáže a v neposlední řadě tendenční vysvětlování a modifikace postojů dle aktuální situace.

---

¹⁴ MAREŠ, M. *terorismus v ČR*. 1vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. S. 48. ISBN 80-903333-8-9.

sociální terorismus - tato přednost se vyskytuje především mezi teroristickými skupinami s krajně levicovým zaměřením. Jedná se o tyto skupiny, které jsou podněcovány zlou ekonomickou stránkou a s ní spojené sociální napětí.

ekonomický terorismus - používá prostředky ekonomických nástrojů a mechanismů k paralyzaci možného protivníka v podobě vlády, sociální skupiny či odpovídající zemi.

extremistický terorismus - je průvodním fenoménem především krajně pravicových nebo náboženských organizací či hnutí.

ekologický terorismus - vztahuje se k protizákonné represii s taktickým záměrem dovršení kladných cílů ve sféře přírodní a přírodních zdrojů.

náboženský terorismus - je projevem dosažení náboženských ideologií, které jsou mnohdy prvkem vládní politiky daného státu.

kriminální terorismus - následuje zejména kriminální cíle, ale jeho následky druhotně vměšují i do politické okruhu.

narkoterorismus - objevuje se zejména v některých jihoamerických státech, kde jej využívá narkomafie ve svůj vlastní prospěch ohrožujících rovnováhu legitimního politického systému. Jejich výhodou je nezměrná dostupnost kapitálového jmění, vojenské vybavenosti a v neposlední řadě vlastními armádami.

elektronický terorismus - jeho závažnost se prudce zvyšuje zároveň se stupňující globalizací a informační podmíněností. Prioritou je narušení politického chodu země formou zneužití nebo paralyzování informačních a počítačových sítí či velmi zásadních elektronických systémů.

jaderný terorismus - děje se tak v souvislosti s krádežemi, s transferem a s protizákonnými transakcemi s jadernými materiály, které by mohli mít uplatnění k výrobě jaderných zbraní nebo ke kontaminaci životně významných zdrojů.

super terorismus - spočívá ve zneužití zbraní hromadného ničení.

konvenční (klasický) terorismus - jeho charakteristika spočívá ve využití běžných forem terorismu, jako jsou například výbušniny, střelné zbraně, zápalné zbraně, atentáty apod.

nekonvenční terorismus - je pro něj výstižné aplikace zbraní hromadného ničení, prvky informační a psychologické války, identicky jako využívání nevojenských prostředků například vyprovokování pohrom a velkých neštěstí či havárie různých infrastruktur.

1.3 Dopady terorismu

Nejvíce pravděpodobné a pro teroristické organizace velmi lukrativním a zároveň neklasičtějším středem jejich zájmu útoku je zpravidla nejvlivnější společnost dané země, ať už je to politická scéna či nadnárodní společnost. Svými podjatými činy ve formě zastrašování nebo přeměnou veřejného mínění je jejich cílem oslabit funkční systém v národním či mezinárodním formátu. Efekt výše zmíněných forem násilí může mít velmi zásadní dopad, přičemž je závislé, jakou účinnost měl útok a jakým způsobem jsou schopni ovlivnit širokou veřejnost.

Intenzita soudobého terorismu se pohybuje v mnoha sférách, ať už na stupni státním, mezinárodním nebo globálním. Je v podstatě zainteresována ve všech složkách a systémech současné koncepce bezpečnosti, čímž je myšleno například vojenská, politická, ekonomická, sociální, ale také ekologická bezpečnost.¹⁵ Díky vlivu a oslabení v udaných sférách s psychologickými účinky individuálních útoků jsou výchozími, tudíž stěžejními nebo-li primárními plánovanými údery, které můžeme bezesporu pokládat za základní metu terorismu jako takového. Dalšími vlivy, které jsou pro teroristy vedlejší, byť úzce souvisí a je doprovodným jevem dopadů primárních, nazýváme sekundární. K dopadům sekundárním můžeme zařadit například nechtěnou medializaci teroristických organizací nebo dopady na životní prostředí. Působení teroristických útoků ovlivňuje nejčastěji tyto oblasti lidské aktivity:

---

¹⁵ BRZYBOHATÝ, M. et. al. *Terorismus a my: ochrana před hrozbou moderní doby*. 1. vyd. Praha: Computer Press, 2001. S. 6-8. ISBN 80-7226-584-9.

oblast státních struktur – odezva vládního subjektu příslušného státu jakožto důsledek teroristického útoku směřovaného na nejvyšší moc státu nebo jeho obyvatelstvo, které řídí. Tyto odezvy jsou přímo úměrné, v jakém rozsahu byla způsobena újma a zájem daného státu, což povětšinou vyvolá reakci k zostření bezpečnostních opatření, inovace již aplikovaných a současně produkování zcela nových postupů.

oblast ekonomiky – schopnost uvedení obyvatelstva v obavy a pochybnosti z budoucna a dovršení tak přímých ekonomických výsledků ve sféře finančních nákladů a vnitřní složení konzumentského požadavku.

oblast lidské psychiky – za stěžejní odezvu můžeme pokládat vyvolání obav, beznaděje a pochybnosti prostřednictvím sebevražedných útoků a atentátů. Záměrné usmrcení co největšího počtu nevinného obyvatelstva či úmyslně vytypovaných osob, je velmi zásadním aspektem nezbytným k dosažení cíle psychického účinku. Jedná se o součást klíčového záměru teroristických organizací, po němž většinou následuje vydání jejich požadavků a podmínek a to zpravidla pod pohrůzkou dalších útoků.

oblast infrastruktury – za velkou odezvu v odvětví infrastruktury je možné pokládat různá bezpečnostní nařízení, které schválily státní orgány či instituce. K hlavním bodům teroristických útoků řadíme místa s nadměrnou koncentrací lidí a tou je například hromadná doprava (letecká, železniční, lodní či automobilová), ale také to mohou být velká obchodní centra nebo supermarkety.

oblast životního prostředí – tento fakt je zřetelně vidět ve veškerých kategoriích životního prostředí. Jejich poškození zásahem teroristického útoku se mnohdy stává do té míry velmi závažnou, kdy posléze může dojít k naprosto nevratné transformaci a zároveň k naprostému zpuštění kompletního životního prostředí.

Za následek terorismu můžeme s největší pravděpodobností prisuzovat taktéž nátlak veřejnosti hendikepovaných zemí na zdokonalení či zvýraznění strategie protiteroristické politiky. Obecně lze říci, že za původ teroristických útoků můžeme pokládat jakoukoli odezvu na teroristické konání z pozice zasažených.¹⁶

---

¹⁶ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 42. ISBN 978-80-7278-443-1.

1.4 Financování terorismu

Mnohé země finančně i materiálně podporují teroristické aktivity v sousedních státech, ovšem výjimkou není ani podpora terorismu v zemích velmi vzdálených. Jejich podpůrná činnost nespočívá zejména ve financování teroristických organizací, ale také v poskytování útočišť k vybudování základen pro výcvikové tábory a s tím spojené vybavení týkající se výzbroje a výstroje stoupenců těchto skupin.

Existují čtyři základní podoby, kdy státy takzvaně sponzorují terorismus. Tu první můžeme definovat jako nepřímou formu financování v podobě různých nadací, charitativních organizací a někdy se setkáváme i s nevládními organizacemi, které jsou založené pouze pro tyto účely. Jak je již celosvětově známo, tyto organizace se specializují především na humanitární pomoc v podobě finančních i materiálních prostředků zasílaných především do rozvojových zemí, které se zmítají v chudobě, nedostatku léků, pitné vody a celkového sociálního bytí. Z těchto organizací, jež mnohé ovládají samy teroristické skupiny si část peněz odčerpávají teroristé, kteří získanou finanční hotovost investují k vybudování základen, dále k náborům nových bojovníků, do koupě zbraní a vybavení k jejich výcviku. Jako druhou formu státního financování teroristických organizací můžeme zmínit přímé státní sponzorování formou poskytování základen, výzbroje, výstroje a zajišťování instruktorů pro jejich výcvik. Snad nejvyhledávanějšími instruktory a zároveň velice dobře finančně ohodnocenými byli především ti, kteří měli bohaté bojové zkušenosti v době okupace sovětských vojsk v Afghánistánu. Třetí podoba „sponzoringu“ se projevila v nepřímé teroristické strategii, kdy daný subjekt plánující teroristický útok nečelil boji „tváří v tvář“, ale oslovil jinou teroristickou organizaci, aby tento skutek vykonala za předem stanovený finanční obnos. Smyslem této strategie je především snaha zamezit jakémukoliv odhalení subjektu, který si tento útok objednal a zároveň se nedostat do přímého bojového konfliktu s napadeným státem. Čtvrtá forma nepřímé podpory terorismu se promítá ve financování ideového působení. Její ideologická teze spočívá ve vyhlazení všeho zla z tohoto světa, odvrácení lidské existence od zvrhlostí a nízkých věcí plynoucích a pocházejících ze Západu.

Čtyři hlavní výše zmíněné podoby financování terorismu, můžeme dále rozčlenit na ideovou a pasivní podporu. Co se týče ideové státní podpory, můžeme ji specifikovat ve třech bodech. Tou první je vědomost státu o statutu teroristické organizace a jejím

působení v této oblasti, ovšem není proti těmto organizacím vynakládán jakýkoliv odpor ze strany daného státu. Druhá podoba spočívá ve vědomém přehlížení působení a existenci teroristických sítí, i když má daný stát prostředky i možnosti k zásahu proti těmto skupinám. Třetí a poslední formou financování terorismu je v mnoha případech angažovanost mnoha politických stran a v neposlední řadě velká finanční podpora ze strany bohatých podnikatelů, šejků apod. Pasivní forma sponzorování terorismu je velmi alarmujícím problémem současné doby. Spočívá v naprosté podpoře státního subjektu vůči působící teroristické organizaci, kdy v mnohých případech bývají angažováni při nátlaku a boji proti jiným zemím. Je velmi složité proti těmto aspektům zasáhnout. V boji proti dotyčným státům a takto proklamovaných teroristických uskupení jsou uskutečňovány vojenské údery, které mnohdy nemají takové úspěchy jako uvážený diplomatický nátlak v podobě návrhů na pomoc ať už vojenskou či materiální proti teroristickým organizacím.

Obecně lze říci, že státy sponzorující terorismus znamenají velmi závažné komplikace pro mezinárodní bezpečnostní vztahy současného světa. Ani jeden z těchto států nenachází tak enormní síly k přímému boji se svým největším nepřítelem USA či proti jeho spojencům. Budou-li ovšem subvence teroristických skupin nadále pokračovat, nebude možné eliminovat jejich teroristické útoky vražděním bezbranného obyvatelstva, skrze závažného ničení infrastruktury až po vyvolání emocí pochybností a naprosté beznaděje. Vzporovat jejich aktivitám je velmi nesnadný úkol a je zapotřebí určité dávky trpělivosti. Tudíž hlavními cíli v řešení daného problému by měly být využity formy politického, diplomatického a ekonomického rázu k pokusu eliminaci a vojenské zásahy by měly být tou naprosto nevyhnutelnou variantou.¹⁷

---

¹⁷ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: MO ČR AVIS, 2006.

2 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS

Mezinárodní terorismus je velmi těžce specifikovatelný a doposud nebylo dle žádného mezinárodně právního dokumentu, taktéž ani žádnou z institucí Organizace spojených národů či mezinárodního vládního subjektu, udané přesné vymezení jeho pojmu. Je speciální tím, že jsou v něm zakomponovány aspekty mezinárodního rázu, které lze specifikovat buď jako pozitivní (determinace statusu jako mezinárodně důležitý) či negativní (determinace statusu, který tomuto rysu nevyhovuje). Definovat tyto aspekty je velmi podstatným krokem, obzvláště z pohledu mezinárodních konvencí, kterými kompetentní státy garantují k realizaci postupů, popřípadě akcí, k nimž se svým podpisem daných konvencí zaručily.

Již v průběhu studené války v letech 1946 – 1989 započaly aktivity mezinárodního terorismu náhle narůstat a postupem plynoucích let došlo k evoluci jak jejich prostředků tak i postupů. Klíčové období, ve kterém mezinárodní terorismus zcela zásadně změnil svoji podobu, bylo po ukončení studené války v roce 1990. Hlavní změna se týkala jeho podnětů, kdy ideově motivovaný terorismus ustoupil do pozadí a na jeho post vstoupil terorismus náboženský, čímž se naprosto zásadně změnil priority teroristických útoků, ale taktéž se vystupňovala jejich efektivita, zrádnost a množství nevinných obětí. Nezměrné působení na rozvoj terorismu, potažmo mezinárodního zločinu má vývoj globalizace, kdy hranice individuálních zemí ztrácejí na svém významu a pro tyto země je komplikované vykonávat své primární úlohy ve sféře národního prospěchu a bezpečnosti svého obyvatelstva.

Terorismus je prakticky odnepaměti součástí našeho života. I když je nespočet lišících se definic na téma terorismus, můžeme dle udaných informací mluvit o třech nejdůležitějších evolučních formách či povahách terorismu.

Rozvojové fáze terorismu:

mezinárodní terorismus – vymáhá si zásadní přeměny v zahraniční politice státu

národní terorismus – vymáhá si zásadní transformace státu v jeho interních strategiích (IRA, ETA)

globální terorismus – snaha o dovršení podstatných zvrátů v mezinárodních vztazích na globální výši.

2.1 Mezinárodní terorismus

Výchozím bodem pro upřesnění pojmu mezinárodní terorismus došlo při Parlamentním shromáždění Rady Evropy, kdy ve svém návrhu z roku 1999 (č.1426) specifikovala tento jev takto: „*Teroristický čin je kterýkoliv trestný čin spáchaný jednotlivci či skupinami uchylujícími se k násilí nebo hrozcími jeho použitím proti státu, jeho institucím, obyvatelstvu obecně či konkrétním jednotlivcům, který je motivován separatistickými snahami, extremistickými ideologickými koncepcemi či fanatismem nebo se zakládá na subjektivních a iracionálních pohnutkách a jehož cíl spočívá ve vystavení veřejné moci, některých jedinců či společenských skupin nebo obecně veřejného mínění atmosféře strachu.*“

Specifikaci mezinárodního terorismu lze řadit taktéž dle jejího cíle, zda jde o násilné prosazování náboženských cílů plynoucích z mnoha islámských zemí (náboženský terorismus), jestli následují kriminální cíle (kriminální terorismus), zda zneužívá neuspokojivých sociálních podmínek v zemi (sociální terorismus), má-li v úmyslu zásah do špičkového počítačového systému současnosti (elektronický, počítačový terorismus, TIT – terorismus v informačních technologiích) a nebo je-li směřován výhradně proti konkrétní sortě lidí a to například napadení dětí v beslanské škole (Beslan v Severní Osetii na jihu Ruska) a jejich zadržování jako rukojmích (dětský terorismus) apod.

Hlavním cílem soudobých teroristů je dát důraz na rozměrnost a nejrozsáhlejší dopad svých taktických útoků. Vizí je postihnout nejen danou zemi, ve které svůj útok realizují, potažmo občany, kteří žijí v daném státě, ale taktéž obyvatelstvo ostatních států a tím oslabit vztahy a způsobit mezi nimi nepokoje. Jejich snahou je poškozovat denní ekonomickou a sociální činnost a navozovat pocity nenávisti, bořit mnohaletou snahu o upevňování vzájemných vztahů mezi národy a znemožňovat uskutečnění mezinárodních setkání.

Soudobí teroristé si nehledí toho, kolik nevinných občanů bude jejich útoky zasaženo, ale ba naopak jejich doménou je, čím větší počet lidí z různých koutů světa bude v daném okamžiku přítomno, padne jejich útok na „úrodnou půdu“ a tím zapříčiní mnohem více strachu a mediální propagaci.¹⁸

---

¹⁸ DAVID, V., MALACKA, M. *Fenomén mezinárodního terorismu*. 1. vyd. Praha: Linde, 2005. S. 17-21. ISBN 80-7201-524-9.

2.2 Národní terorismus

Je zamýšlený a vykonávaný v nitru rozhraní jednoho státu, jeho hlavním prvkem je docílit zásadní transformace v jeho interních strategiích. David Raport se zmiňuje o nemnoho fázích vývoje terorismu. Uvádí, že již v 80. letech 19. století v Rusku, kdy teroristé vytvářeli nátlak na pozastavení změn k adaptaci Ruska západním standardům. Jednalo se o rozlišující terorismus, při kterém docházelo k usmrcení předních činitelů tehdejšího carského režimu. Druhá fáze nastala po ukončení 1. světové války a ta s sebou přinesla zcela pokrokový a ohrožující jev tzv. nerozlišující terorismus, kdy bylo zabíjeno i bezbranné civilní obyvatelstvo. Potenciál teroristů se dostal do stádia, kdy jejich činy směřovaly k bezkompromisnímu jednání získat za každou cenu vše, čímž nastolily jasný postup od ilegality k legalitě. Vnitropolitický odůvodněný terorismus má velmi obsáhlý směr svých podob a motivací.

Primární snaha těchto činů spočívala zejména v separaci daného území od silného státu a následnou transformaci ve zcela nový nezávislý stát. Snad nejpodstatnějšími příklady tohoto iredentistického terorismu jsou IRA v Severním Irsku, dále ETA ve Španělsku, ale také terorismus na Korsice či čečenský terorismus. Další formou je vymáhání si podstatných převratů ve vnitropolitickém řádu států, kde můžeme zmínit jeden z nejznámějších činů v historii terorismu a to únos a poté usmrcení italského premiéra Alda Mora v roce 1978.¹⁹

2.3 Globální terorismus

Po tragické události z 11. září 2001 v USA lze diskutovat o zcela novém stupni vývoje terorismu a to o tzv. globálním terorismu. Oproti mezinárodnímu terorismu, jehož hlavní činnost spočívá v přetvoření zahraniční politiky některých států, terorismus globální funguje na principu dovršení podstatných zvrátů v mezinárodních vztazích v celosvětovém formátu. Podle Eichlera: „*Globální teroristé se už neomezují jenom na jeden stát nebo jeho vnitřní politiku. Usilují o velký počet obětí, který svými psychologickými dopady přesahuje státní hranice a ovlivňuje veřejné mínění nejen*

---

¹⁹ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. 1. vyd. Praha: MO ČR AVIS, 2006. S. 153. ISBN 80-7278-326-2.

v jedné zemi, ale i v celém regionu či dokonce v celém světě.“ Příznačný je i profil jejich útoků. Teroristé jsou necitelní, naprosto nerespektují jakýkoliv zákon a jejich útoky jsou výhradně směřovány na bezbranné civilní obyvatelstvo. Jejich záměrem je způsobit co největší újmu a zapříčinit velké ztráty na lidských životech. Lze tedy říci, že jejich strategie se přičiňuje v co největší efektivnosti svých vražedných útoků. Jsou-li teroristické útoky směřovány výhradně na jeden stát, nejedná se o projev nevole s jeho interní politikou, ale v podstatě s tou zahraniční nebo lépe s jeho zahraničním působením v různých koutech světa. Jedním z mnoha důležitých faktorů globálního terorismu je jejich identita, která se již nespécializuje pouze na národní úrovni, nýbrž na celosvětové, tudíž jsou jejich skupiny rozmístněny ve všech světadílech.

Bylo by zcela pošetilé domnívat se, že příchodem jedné fáze se ukončují veškeré jevy terorismu, které byly typické v předcházejících etapách. I v časech globálního terorismu nepřestávají vyvíjet teroristické organizace činnost jak mezinárodního, tak i národního charakteru.²⁰

---

²⁰ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. Století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. S. 154-161. ISBN 978-80-246-1317-8.

3 CELOSVĚTOVÁ SPOLUPRÁCE O KOLEKTIVNÍ SEBEOBRANĚ

Akce směřované proti terorismu lze vzít na vědomí jako dlouholeté aktivity, při kterých se ve snaze jít co nejšetrnější cestou staví především na politické, diplomatické či ekonomické bázi, než-li by muselo dojít k vojenskému zásahu. Na rozdíl od osnovy „války proti terorismu“ se osnova „boje proti terorismu“ orientuje na hendikep jádra problémů a původ současného globálního terorismu a na taktický způsob dosažení cíle. Nejvýznamnějším prvkem je zcela jistě preventivní působení ve snaze zabránit těm nežádoucím projevům, které jsou pro teroristy záminkou k teroristickým útokům, čímž se jim dostává náklonnosti, ba i subvence muslimů, kteří se potýkají v ekonomické, sociální, ale i politické absenci a žijí v přesvědčení, bezpráví a pokoření.²¹

Posléze co terorismus svými aktivitami a ustavičnou propagandou individuálních seskupení do zahraničí povýšil své činy o prvek mezinárodní kooperace, bylo zcela nasnadě globalizovat i kooperaci proti jeho bytí. Obecně lze říci, že mezinárodní kooperace byla nevyhnutelná a také naprosto racionálním řešením. Jedině takovým unikátním způsobem mezinárodní spolupráce boje proti státnímu terorismu, je možné docílit maximální eliminace jeho činnosti.²²

Za jednu z počátečních zkoušek boje proti terorismu můžeme pokládat Úmluvu o mezinárodním předcházení a trestání terorismu (Ženevská úmluva), do které spadá stíhání trestných činů politického rázu a vydávání jejich aktérů. Povětšina směrnic byla připisána vymezení mezinárodní složce teroristických deliktů, jejíž povaha byla všeobecným kritériem vyvolání strachu a vyjmenováním singulárních činů. Tato úmluva byla doprovázena doplňující Úmluvou o zřízení mezinárodního trestního soudu, jejímž primárním bodem byl justiční postihy teroristických činů. Obě výše zmíněné

---

²¹ EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. Století*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. S. 216.

ISBN 978-80-246-1317-8.

²² ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 93. ISBN 978-80-7278-443-1.

úmluvy byly předloženy k podpisu v roce 1937 v Ženevě, ale bohužel ani jediná nebyla ratifikována potřebným množstvím států. Právě z tohoto důvodu nikdy nenabýly své platnosti. Ovšem Ženevská úmluva se i přes to dostala do popředí jako významná listina v pozdějších mezinárodních i národních ustanovení souvisejících se souborem jevů terorismu.²³

3.1 Mezinárodní organizace spolupracující v boji proti terorismu

OSN – Organizace spojených národů

NATO – Organizace severoatlantické smlouvy

OBSE – Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

RE – Rada Evropy

EU – Evropská unie

Mezinárodní terorismus v posledním desetiletí dosáhl markantního posunu ve vytváření mezinárodně propojených struktur. Mezinárodní společenství se již několik let víceméně úspěšně snaží spojit své síly v boji proti této hrozbě. Tato spolupráce dosáhla nejvyšší úrovně proti státnímu terorismu už jen z důvodu možnosti podstatného snížení, ba dokonce i omezení teroristických útoků na samé minimum. Díky těmto skutečnostem se vytvořily nové priority v zahraniční politice mnoha států a snaha o jejich vzájemnou koordinaci. Je tedy patrné, že soudobý terorismus se stal hrozbou a komplikací globálního rázu. Z tohoto důvodu je nevyhnutelná snaha o řešení teroristických útoků na globální úrovni a vzájemné kooperaci všech zúčastněných států, jejichž hlavním úkolem je nezbytné vypracovat vyhovující koncepci a perspektivní plán boje proti tomuto fenoménu. Neodkladnost řešení daného problému je prakticky hlavním cílem mezinárodních organizací spolupracujících v boji proti této hrozbě.

Mezinárodní boj organizací proti terorismu se za poslední období stal naléhavým podnětem, který se dotýká nejen zmíněných organizací a jejich expertů, ale i široké veřejnosti. Teroristickým útokům a jejich bezprostředním účinkům je věnována enormní mediální pozornost, ovšem v identickém měřítku jsou taktéž zainteresovány

---

²³ DAVID, V., MALACKA, M. *Fenomén mezinárodního terorismu*. 1. vyd. Praha: Linde, 2005. S. 69-72. ISBN 80-7201-524-9.

mezinárodní organizace a jejich politické strategie uplatňující v boji proti nim. Následně po teroristických útocích z 11. září 2001 přehodnotily mezinárodní organizace globální statut v boji proti terorismu. V mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu můžeme prezentovat několik nejvýznamnějších subjektů, které dokázaly prosadit společný zájem na potlačení nejvážnějších projevů mezinárodního terorismu.²⁴

3.1.1 Organizace spojených národů (OSN)

Prioritními cíli OSN je udržování míru a bezpečnosti, rozvíjení přátelských vztahů mezi národy založené na respektování zásad rovnoprávnosti a práva na sebeurčení národů, spolupráce při řešení mezinárodních ekonomických, sociálních, kulturních a humanitárních otázek a podpora základních lidských práv a svobod.

OSN se jako první z mezinárodních organizací zasadila proti boji s terorismem a navrhla dvě konvence. První se vztahovala k odsouzení teroristických činů, mezi které zahrnovala úkladné vraždy vysoce postavených státních činitelů a jejich rodinných příslušníků či dalších politiků. Taktéž zakazovala akce mezinárodního terorismu spojenou s újmou na zdraví osob nebo poškozování majetku, spáchané občany jednoho státu proti občanům jiného státu. Druhá konvence spočívala v ustavujícím dokumentu Mezinárodního trestního soudu a obsahovala právní výklad teroristických zločinů.

OSN vydala na zasedáních Valného shromáždění již několik rezolucí v boji proti mezinárodnímu terorismu, kdy jednou z mnoha bylo ustanovení Protiteroristického výboru. Hlavním cílem tohoto je zvýšení obranyschopnosti členských států v boji proti terorismu, a též poskytnutí odborné pomoci jednotlivým zemím za účelem podporování bližší spolupráce a koordinace. Lze říci, že OSN se velmi zásadně zapříčinila v upevňování a zvyšování protiteroristických aktivit na národní i mezinárodní úrovni v boji proti terorismu.²⁵

---

²⁴ Mezinárodní terorismus [online]. UNIC Praha, 2005. [cit. 2011-02-10]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=68>

²⁵ SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. A KOL. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. Století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. S. 134-135. ISBN 978-80-210-5288-8.

3.1.2 Organizace severoatlantické smlouvy (NATO)

Vznik této organizace se datuje ke 4. dubna 1949 ve Washingtonu na základě Severoatlantické smlouvy a signifikovalo ji 12 nezávislých států. Již od počátku založení NATO si tato organizace kladla za svůj hlavní cíl zajistit bezpečnost všem svým členům s poskytnutím spolupráce na zajištění bezpečnosti nejen v euroatlantickém prostoru, ale také působit mimo něj. NATO také pozměnila svá politická a vojenská složení, aby v rámci řešení krizových a mírových úkolů mohla spolupracovat i s nečlenskými státy této organizace, popřípadě s jinými mezinárodními organizacemi. Mezi mnohými činnostmi této organizace je jedním z hlavních bodů také boj proti mezinárodnímu terorismu a to snaha o prevenci před terorismem, boj s teroristickými aktivitami a zvládnání následků teroristických činů. Zásadním přínosem NATO bylo představení souboru projektů vedoucích ke zvýšení možností Aliance v rámci ochrany obyvatelstva, vojenských jednotek a obrany před teroristickými útoky.²⁶

3.1.3 Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)

OBSE vznikla v roce 1995 a díky své informovanosti prevence konfliktu, dále krizového managementu a v neposlední řadě včasného varování významně přispívá k celosvětovému úsilí v boji proti mezinárodnímu terorismu. Jedním z mnoha protiteroristickým opatření této organizace je pokrytí oblastí, ve kterých OBSE již aktivně působí, čímž jsou míněny kupříkladu policejní výcviky nebo monitorování pohraničního pásma.

Díky velmi dobré propracovanosti systému OBSE k bezpečnosti, vytváří poměrně dobré podmínky v boji proti terorismu, a to především nalezením a specifikací těchto faktorů prostřednictvím všech svých významných nástrojů a struktur.

---

²⁶ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 94-97. ISBN 978-80-7278-443-1.

3.1.4 Rada Evropy (RE)

Rada Evropy vznikla 5. května 1949. Dokument o jejím zrodu podepsali představitelé států Beneluxu, Dánska, Francie, Irsko, Itálie, Norska, Švédska a Velké Británie. Následně se stávaly členy další státy, přičemž Česká republika přistoupila roku 1993. RE se stala prvotní mezinárodně respektovanou organizací států, jejíž metou je globální sjednocení Evropy jako takové. Jejími hlavními cíli jsou ochrana lidských práv, parlamentní demokracie a zákonnosti. RE se také představila v pozici ochránce demokratické bezpečnosti, což odvozuje jako bezpečnost vojenskou, která je předpokladem stability a míru na evropském kontinentě.

Co se týče terorismu, přijala několik různých opatření ke zvýšení účinnosti existujících mezinárodních nástrojů v rámci boje proti terorismu. RE také úzce spolupracuje s Interpolem právě ve zmíněné otázce mezinárodního terorismu, kde předkládá tři návrhy aktuálních protiteroristických nástrojů v oblasti vyzdvižení práva, čímž jsou celosvětové policejní komunikační systémy, dále neustále aktualizované databáze a jako posledním návrhem se stala podpora operačních služeb pro policii.

3.1.5 Evropská unie (EU)

EU se zabývá především spoluprací mezi jednotlivými vládami států, společnou zahraniční a bezpečnostní politikou, rozvojem v oblasti občanského a trestního práva a také vnitřních záležitostí. EU má také svou protiteroristickou strategii, která spočívá ve vytýčení směru v oblasti přijímaných opatření v boji proti terorismu, jimiž jsou například bezpečnost leteckého provozu, vyšetřovací týmy, koordinace mezi policií a soudními orgány.

Aktivní a velmi důležitou složkou tohoto systému EU tvoří především experti z policejních a zpravodajských institucí jednotlivých členských zemí a analytici vyhodnocující údaje a data, která dodávají jednotlivé členské země. Tito se mezi mnohým soustřeďují také na hrozbu islámského terorismu, kdy v rámci informací zpracovávají podněty v oblasti financování terorismu, alternativní způsoby převádění finančních prostředků a v neposlední řadě i aktivit neziskových organizací.²⁷

---

²⁷ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 97-100. ISBN 978-80-7278-443-1.

3.2 Bruselský pakt

Vznik Bruselského paktu se datuje k 17. březnu 1948 na příštích 50 let, jehož obsahem je smlouva o hospodářské, sociální a kulturní spolupráci a o kolektivní sebeobraně. Primárně tak byla stanovena již smlouva ve francouzském Dunkerque v podobě obranné smlouvy a vzájemné pomoci Spojeného království a Francie ze dne 4. března 1947 proti potencionálnímu útoku Německa. Tato dohoda se stala klíčovým bodem Bruselského paktu a posléze byla rozšířená dne 17. března 1948 o státy Beneluxu (Anglie, Francie, Belgie, Nizozemsko, Lucembursko). V tom daném roce vznikla celní unie mezi Nizozemskem, Belgií, Lucemburskem pod názvem Benelux. Na základě Bruselského paktu byla o rok později založena Organizace severoatlantické smlouvy (NATO). Tento pakt byl v době svého založení namířen proti možnému obnovení německé agresivity.

V roce 1954 byla Bruselská smlouva pozměněna a stala se fundamentem pro konkluzi Pařížských dohod, kterými byla zřízena vojenská a obranná aliance. Primárním posláním Západní unie (ZU) se stala subvence sloučení Spolkové republiky Německo do obranných struktur Západu. Ve stanoviscích tehdejší ZU byla charakteristickým důsledkem ujednání o jejím rozšíření, přičemž se tak stalo poprvé od jejího vzniku. Na základě této úmluvy došlo k přistoupení Itálie a Spolkové republiky Německo, čímž se tyto státy staly plnoprávními členy. V souvislosti reorganizace počtu členů se reformoval i název organizace, tudíž ze Západní unie (nebo-li Bruselský pakt, který byl předchůdcem ZEU) byl přijat název Západoevropská unie (ZEU).²⁸

3.2.1 Bruselský pakt – rozhodnutí a smlouva

Nejvyšší představitelé výše uvedených zemí přijali rozhodnutí vytvořit systém společné obrany a posílit vzájemné vztahy tak, aby jim bylo umožněno odolat ideologickému, politickému a vojenskému ohrožení jejich bezpečnosti. Přičemž se rozhodli:

- znovu potvrdit svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti a v ostatní ideály prohlášené v Chartě spojených národů

---

²⁸ POTOČNÝ, M. *Mezinárodní organizace*. 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Svoboda, 1980. S. 274.

- posílit a uchovat základy demokracie, občanské a osobní svobody, ústavní tradice a vládu zákona, které jsou jejich společným dědictvím
- utužit v tomto duchu hospodářské, sociální a kulturní svazky, jimiž jsou již spojeni
- spolupracovat loajálně a koordinovat své úsilí, aby v západní Evropě byla vybudována pevná základna pro evropskou a hospodářskou obnovu
- poskytovat si v souladu s Chartou Spojených národů vzájemnou pomoc pro zachování mezinárodního míru a bezpečnosti a bránit jakékoli agresivní politice
- podpořit jednotu a postupnou integraci Evropy
- sdružit postupně ve shodě s těmito cíli jiné státy inspirující se týmiž ideály a prodchnuté podobným odhodláním.

Bezprostředně poté mocnější představitelé přistoupili k uzavření podpisu smlouvy o hospodářské, sociální a kulturní spolupráci a o kolektivní sebeobraně, přičemž sobě jmenovali pomocníky.

Smlouva se skládala z dvanácti článků týkajících se úzké spolupráce a koordinace veškerých činností a to kupříkladu o podpoře hospodářské obnovy Evropy; aby sociální zabezpečení vedlo k dosažení vyšší životní úrovně občanů; dále podpora kulturních statků; veškeré orgány stanovené dle této smlouvy budou výlučně spolupracovat s Organizací severoatlantické smlouvy; kdy v případě napadení některé smluvní strany jí byla poskytnuta veškerá vojenská i jiná pomoc a podpora; veškeré události budou neprodleně sdělovány Radě bezpečnosti, která vyvodí důsledky; žádná ze smluvních stran není vázána jinou smlouvou se třetím státem; byla vytvořena Rada Západoevropské unie, která dohlíží na veškerá mírová a bezpečnostní jednání; Rada Západoevropské unie je povinna podávat zprávy o svém konání zejména týkajícího se zbrojení; řešit spory pouze mírovými prostředky u Mezinárodního soudu, kde budou tomuto Soudu předloženy; kterýkoli jiný stát může být přizván a stát se stranou této smlouvy; tato smlouva bude ratifikována a uložena u belgické vlády po dobu padesáti let.

Na podzim roku 1948 se v rámci Bruselského paktu vytvořila jeho vojenská struktura – Organizace obrany Západní unie. 4. října 1948, začal působit stálý výbor hlavních velitelů se sídlem ve francouzském Fointainebleau a předsedou byl jmenován britský polní maršál sir Bernard Law Montgomery. Zároveň byli jmenováni hlavní velitelé jednotlivých druhů vojsk, a to francouzský generál Lattre de Tassigny (pozemní

vojsko), britský vrchní maršál letectva sir James Robb (vzdušné síly) a francouzský viceadmirál Robert Jaujard (námořnictvo).

Více či méně bylo od počátku zřejmé, že taková aliance nemůže účinně fungovat bez účasti Spojených států amerických.²⁹

3.3 Článek 5 Washingtonské smlouvy

Severoatlantická smlouva jako taková je úřední listinou pocházející z Charty OSN. Klíčový je článek 5, dle jehož stanoviska smluvní strany pokládají ozbrojený útok proti jedné či více z nich za útok proti všem smluvním stranám a tímto se v takovém případě zavazují pomoci napadeným členům. Za ozbrojený útok je považována ozbrojená intervence proti území členského státu a proti ostrovům nebo lodím či letadlům kterékoli smluvní strany v Atlantickém oceánu.

Strany přísežné smlouvy opět potvrdily své ideje v cíle a principy Charty OSN a svoje přání o mírovém soužití se všemi národy a se všemi vládními orgány. Jsou připraveny chránit svobodu, společné dědictví a vyspělost civilizace, založenou na principech demokracie, svobody každého občana a právního řádu. Jsou odhodlány sjednotit své snahy o společnou obranu a udržení míru a bezpečnosti. Na základě veškerých těchto zmíněných aspektů, se dohodly na této Severoatlantické smlouvě.

Základem smlouvy je zejména článek 5: „*Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto odsouhlasily, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich uplatní právo na individuální nebo kolektivní obranu, uznané článkem 51 Charty Spojených národů, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v souladu s ostatními takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly s cílem obnovit a udržet bezpečnost severoatlantické oblasti.*“

Tento článek 5 měl především v dané době odvrátit tehdejší Sovětský svaz a jeho satelity od útoků na západní Evropu. Pokud by ovšem Sovětský svaz neakceptoval výše uvedenou smlouvu a rozhodl by se pro útok, Spojené státy americké by byly

---

²⁹ VESELÝ, Z. *Mezinárodní vztahy 20. století*. 1. vyd. Praha: EPOCHA, 2003. S. 85-90.

ISBN 80-86328-14-7.

v takovém případě taktéž napadeným státem, které by byly jediné schopny adekvátně reagovat na takový útok.

Členské státy NATO poprvé použily článek 5 dne 12. září 2001 jako odezvu na teroristické útoky z 11. září 2001 na Spojené státy americké.³⁰

---

³⁰ POLREICH, M. *Utajená zákulisí - Domácí a zahraniční politika očima bývalého diplomata* 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2009. S. 47-51. ISBN 978-80-7229-232-5.

4 EVROPSKÁ UNIE V BOJI S TERORISMEM

Základní myšlenka tohoto prvku je zcela jistě aktuální, a to vzhledem k závažnému vývoji mezinárodních teroristických organizací, které mají bezesporu vliv na celkovou bezpečnost Evropské unie. Způsob dosažení cíle EU pro boj proti terorismu je rozsáhlý a souhrnný, ovšem nejedná se pouze o politiku, ale o komplex prvků a nástrojů, jež mají vysoké požadavky zejména na spolupráci. I když se pozice EU v souvislosti boje proti terorismu stále upevňuje, rozhodující jsou neustále členské státy, které jsou nejdůležitějším původcem odpovídajícím v určitých protiteroristických operacích, nesou zodpovědnost za funkčnost právního subjektu, policejních sborů a zpravodajských služeb. Neustále a opětovně hledají v rámci EU optimální strategii, která by mohla být použita pro boj proti terorismu. Kooperace jednotlivých členských zemí je v jistých oblastech protiteroristické politiky velmi výlučná a v daném okamžiku je zcela nereálné, aby tímto postupem mohla vykonávat svoji funkci celá Unie. EU je hlavním aktérem převážně ve výkonnějším transferu informací, dále zajišťuje kolektivní právní rámec a součinnost s mezinárodními partnery.

O kooperaci na intenzitě Evropského společenství směřovaného na oslabování terorismu je již možné zmínit rok 1975, kdy počala svoji existenci skupina TREVI. Její součástí se staly Německo, Belgie, Dánsko, Španělsko, Francie, Řecko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko a Velká Británie a smluvili se na kolektivním vyměňování údajů a empirie ve spojitosti s terorismem.³¹

4.1 Obecná charakteristika bezpečnostní situace

Předmět tohoto pojednání je velmi naléhavou problematikou zejména po teroristických útocích z 11. září 2001, který se projevil taktéž v politicko - bezpečnostní situaci v Evropě a to následujícími teroristickými útoky v Madridu a Londýně. Jde o velmi vážnou otázku, která je v součinnosti s mezinárodním terorismem a celosvětová politika je jí zaskočena, ovšem snaží se hledat společné východisko z pozice dvou

---

³¹ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 101. ISBN 978-80-7278-443-1.

nejsilnějších, a to USA a Evropské unie, byť v minulosti byli v mnohém naprosto odlišní a naprosto jiného názoru.

Dalším velmi zásadním činitelem přímo ohrožujícím bezpečnost Evropské unie je hraniční organizovaný zločin, k jehož likvidaci schválila mnoho opatření mimo jiné institucionálních a justičních v podobě Europol a Eurojust, v neposlední řadě evropský zatýkácí rozkaz a též mnoho dalších, které jsou účinnými prostředky v kooperaci policejních a právních institucí v trestních záležitostech.

Navzdory očekávání nedošlo ani v současné době k viditelnému efektu, ba naopak se bezpečnostní situace ve světě po skončení studené války v 90. letech ještě více zhoršila. Na toto téma bezpečnostní situace bylo vypracováno mnoho znaleckých posudků, které se sjednotily a jasně hovoří, že po ukončení studené války nemělo na celosvětovou bezpečnost nikterak žádný vliv.

Na tento současný globální fenomén v bezpečnostní sféře musí státy bezprostředně zaujímat stanovisko jak individuálně, tak i celosvětová společenství jako ucelený komplex, zejména formou součinnosti bezpečnostních složek a zpravodajských služeb, v neposlední řadě v případě útoku též povolání armády. OSN je důležitým orgánem k zastupování stěžejních justičních prostředků, mezinárodní právo přístupné všem a také následující odpovídající protiteroristické instrumenty.³²

4.2 Nejvýznamnější bezpečnostní hrozby

Evropská bezpečnostní taktika zmiňuje velmi závažné hrozby, které se úzce dotýkají bezpečnosti Unie a jimi jsou:

- terorismus - především islámský
- proliferace - propaganda zbraní hromadného ničení (ZHN)
- regionální konflikty - směřují mnohdy k rozsáhlému stěhování obyvatel, extremismu, terorismu či selhání vládního uskupení
- zhroucení státu - nárůst úplatkářství, přestupků v souvislosti s terorismem

---

³² PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 2. vyd. Praha: Linde, 2010. S. 351-353. ISBN 978-80-7201-813-0.

- organizovaný zločin - nelegální obchod s drogami nebo zbraněmi, obchodování s lidmi, praní peněz, kapitálové kriminality, přidružení na teroristické organizace
- nelegální přistěhovalectví - zákonná a vedená imigrace je prakticky nestranná ba naopak má své kladné prvky týkající se bezpečnosti
- epidemie a pandemie – či živelné a ekologické pohromy.

Ve spojitosti s neřízenou imigrací je možné poukázat například na vývoj populace v arabských zemích, kdy do roku 2020 má množství arabského lidu vystoupat z 280 miliónů až na 410 – 460 miliónů a většina z nich bude pod hranicí 30 let. Jistá arabská analýza zmiňuje, že asi polovina lidí mladší 20 let uvažuje o vystěhování z vlastní země a to z velké části do zemí Evropy. Je zcela jistě zřejmé, že možné hrozící nebezpečí už i vzhledem k vývoji dané situace je pro EU velmi alarmující.

4.3 Bezpečnost Evropské unie

Evropská unie již po mnoho let uskutečňuje svoji protiteroristickou politiku. Převážně na poli policejním včetně zpravodajských služeb nabyla vysokého formátu. Evropské společenství v roce 1975 realizovalo organizaci TREVI (Terrorism, Radicalism, Extremism, Violence International), jejíž strategie spočívá ve vyměňování údajů a spolupráce ve vynakládání píše evropských společenství proti zločinu a terorismu. Jak již bylo mnohokrát zmíněno, útoky z 11. září 2001 na USA a poté z 11. března 2004 na Madrid taktéž bezesporu ovlivnily protiteroristickou politiku i v Evropské unii. Do protiteroristické politiky se souhrnně angažují všechny nejdůležitější instituce EU a to v rozličných sférách. Dohoda mezi zeměmi EU spočívá ve vzájemné výměně informací a souhrnu znalostí v souvislosti s terorismem. Zde můžeme zmínit nejdůležitější orgány EU zabývající se bojem proti terorismu.:

- Evropská rada (European Council)
- Rada Evropské unie (Council of the European Union)
- Evropská komise (European Commission)
- Europol – Evropský policejní úřad (European Police Office)
- Eurojust – Instituce Evropské unie pro justiční spolupráci (European Union's Judicial Cooperation Unit)

- Interpol – Mezinárodní organizace kriminální policie
- Policejní pracovní skupina proti terorismu (PWGT)
- Státy G8.

Evropská rada – slučuje hlavy států nebo předsedy vlád hlavy států Evropské unie a předsedu Evropské komise, v současné době je to 46 států. Jejím hlavním úkolem je poskytování všeobecných impulsů pro sociální, ekonomické a politické vedení ve všech oblastech aktivit EU, a to jak na úrovni unie, tak na úrovni národních států.

Po útocích z 11. září 2001 odpověděla EU na zasedání Evropské rady dne 21. září 2001 schválením dokumentu *Akční plán boje proti terorismu*, který sumarizuje nutné kroky společenství. Tento záměr je důležitým stanoviskem, který vymezuje obecný způsob v oblasti schválených postupů v boji proti terorismu. Od útoku v Madridu je revidován každého půl roku a od roku 2005 je zakomponován do Evropské protiteroristické strategie.

Evropská rada schválila v červnu roku 2002 *Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu*, jehož prvkem je zejména *Rámcové rozhodnutí Rady* o evropském zatýkacím rozkazu a průběhu odevzdání mezi členskými státy.

Rada Evropské unie – někdy také oslovována Rada ministrů je důležitým orgánem EU. Zastupuje členské státy a má obsáhlé legislativní a efektivní kompetence. Každý z jednotlivých členských států je v ní reprezentován na ministerské pozici.

Pro sféru boje proti terorismu má Rada EU dva výkonné orgány, a sice *Pracovní skupinu pro boj s terorismem* (Terrorism Working Group – TWG) a *Pracovní tým pro terorismus/mezinárodní aspekty* (The Working Party on Terrorism/External Aspects – COTER), pro kterou jsou hlavním cílem záležitosti práva a interní záležitosti. Pracovní skupina TWG se specializuje na posudek interních hrozeb a vhodnou kooperaci spolupráce mezi institucemi EU ve sféře boje proti terorismu. Pracovní tým COTER, v jehož zastoupení jsou zejména ministři zahraničních věcí jenž jsou zástupci výhradně členských států EU jedná o problémech v oblasti vnějších záležitostí, vyhodnocuje hrozby a politické návrhy týkající se například třetích zemí, uskutečnění konvencí OSN, ale i financováním terorismu.

Nejdůležitějším prvkem v boji proti terorismu, jenž byl Radou EU učiněn v 90. letech, bylo přijetí deklarace ve spojitosti s terorismem *La Gomera Declaration*, která nabyla své účinnosti 14. října 1995 na shromáždění ministrů spravedlnosti a vnitra ve

Španělsku na ostrově La Gomera. V dokumentu je definován boj proti terorismu jako hlavní preference a otázka kolektivní participace. Dále je konstatováno, že pro účinné zabránění teroristické činnosti a pro boj s ní existuje potřeba důkladné koordinace mezi členskými státy EU, a to cestou zlepšování mechanismu policejní a justiční spolupráce. Tato kooperace by měla probíhat prostřednictvím zvyšování výměny operativních informací o teroristických skupinách, o metodách jejich činnosti, zvláště obchodu se zbraněmi, financování a praní peněz.

Následujícím velmi důležitým prvkem v oblasti boje proti terorismu, který učinila Rada EU po útocích z 11. září 2001, bylo vydání *Evropské bezpečnostní strategie* v prosinci roku 2003. Podstatným podnětem pro utužení snahy v oblasti boje proti terorismu se staly útoky v Madridu 11. března 2004. Odezvou na momentální situaci ve spojitosti s přijetím *Deklarace Rady EU proti terorismu* ze dne 26. března 2004 v Bruselu, bylo založení funkce *Protiteroristického koordinátora EU*. Inovativní *Strategie EU pro boj proti terorismu*, byla zveřejněna na zasedání Rady dne 1. prosince 2005, kterou připravil koordinátor a oficiálně odsouhlasili ministři spravedlnosti. Hlavním cílem dokumentu je přehledně představit široké veřejnosti stěžejní úmysly a nástroje Unie v oblasti protiteroristické politiky. Vše je shrnuto do čtyř základních myšlenek, a to prevence, ochrana, stíhání a reakce.³³

Evropská komise – je činným orgánem a rozhodující institucí v centru rozhodovacího vývoje Evropské unie a také dozírá na prosazování práva unie. Ve své kompetenci iniciuje tyto zásadní úlohy:

- zajišťuje realizaci justičních předpisů Parlamentu a Radě
- řídí finanční plán EU a rozčlenění finančních prostředků
- dozírá na zachování evropského práva (v součinnosti s Evropským soudním dvorem)
- zastupuje Evropskou unii na mezinárodním poli (např. při sjednání smluv mezi EU a dalšími zeměmi).

V souvislosti Komise samotné se zrodilo několik seskupení pro interní soulad

---

³³ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 102-104. ISBN 978-80-7278-443-1.

metod ve vzájemném vztahu s bojem proti terorismu, a to povětšinou pod řízením osob z Generálního ředitelství soudnictví a interních záležitostí. Nejvýznamnější z nich vznikla v roce 2004 (High Level Interservice group) a předsedá jí střídavě činitel Generálního ředitelství soudnictví a interních záležitostí (DG JLS – Direction Générale Justice, Liberte et Sécurité) a činitel Generálního ředitelství pro vnější vztahy (DG RELEX – Direction Générale Relations Extérieures).³⁴

Europol – Evropský policejní úřad byl zřízen v roce 1992 se sídlem v Haagu, za účelem efektivního působení při vzájemné kooperaci institucí prosazujících ustanovení v oblasti ochrany a boje proti nejnebezpečnějším jevům mezinárodního organizovaného zločinu. Podle konvence vydané v květnu roku 1998 má Europol rozhodující slovo při potírání teroristických činností včetně ostatních prvků mezinárodního organizovaného zločinu.

Následně po teroristických útocích na Madrid vydala Evropská Rada pro Europol pokyn revitalizovat své *Protiteroristické taktické uskupení* (Counter Terrorism Task Force), které počalo svoji činnost v říjnu roku 2004. Uskupení je reprezentováno především odborníky z policejních a zpravodajských složek jednotlivých členských zemí a IT expertů, jejichž úkol spočívá v posuzování informací a dat, která by měli odevzdat individuální členské země. Toto těleso zveřejnilo návod pro vyšetřování ve sféře boje proti terorismu. Vyšetřovací týmy se taktéž soustředí na hrozbu radikálního islámského terorismu, vyhodnocují trendy v oblasti financování terorismu, variantu metod transponování finančních prostředků a v neposlední řadě sledují úlohu neziskových organizací. Zásadním prvkem k utužení policejní a justiční kooperace v EU bylo založení *Prümské smlouvy*, jejíž vznik stvrdilo svým podpisem v německém Prümu dne 27. května 2005 sedm členských zemí EU. Tzv. *sedmička* si tak například přímo vyměňuje informace o DNA, otisky prstů či data o automobilech.

Eurojust – je specifickou institucí Evropské unie, který měl svůj počín rozhodnutím Rady Evropské unie a to dne 28. února 2002. Směrnicí této instituce je přispívat ke spolupráci úkonů nacionálních prokuratur a usnadňovat disciplinární prošetřování a trestní postih v nebezpečných otázkách mezinárodního organizovaného

---

³⁴ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 2. vyd. Praha: Linde, 2010. S. 47-49. ISBN 978-80-7201-813-0.

zločinu včetně terorismu, především na principu rozboru vytvořeném Europolem. Eurojust se stal prvotní stabilní sítí justičních orgánů, která má být respektována po celém světě.³⁵

Interpol – je mezinárodní organizace kriminální policie založena v roce 1923 a v současnosti slučuje 187 států celého světa. Interpol si klade za své hlavní cíle mezinárodní policejní spolupráci při stíhání pachatelů závažných trestných činů například obchodu s drogami, penězokazectvím, podloudnictvím a v roce 1985 zahájila spolupráci v boji proti terorismu. Dalšími aktivními prvky Interpolu v oblasti veřejné bezpečnosti a boje proti terorismu je především koordinace globálního policejního komunikačního systému, který spočívá především k vyrozumění bezpečnostních složek členských zemí o působnosti a pohybu teroristů, nebezpečných zločinců a zbraňových hrozbách.

Bylo založeno expertní seskupení se sídlem v Lyonu s názvem PST (Public Safety and Terrorism Sub – Directorát, která se specializovala na danou oblast problémů, a to:

- terorismus
- zbraně a výbušniny
- hrozby a útoky proti civilnímu letectví
- námořní pirátství, zbraně hromadného ničení.

Bezprostředně po nárůstu a sofistikaci mezinárodních teroristických útoků byla v září roku 2002 ustanovena expertní složka FTF (Fusion Task Force). V náplni složky není pouze zájem o samotné útoky, ale také soustředěnost na vnitřní složení, školicí postupy, financování, podněty a postupy provádění útoků. Disponuje vlastními speciálními internetovými stránkami, na kterých si mají možnost členské státy Interpolu vyměňovat souhrn znalostí, údajů z vydařených intervencí, vydávání rejstříku podezřelých osob či speciálních fotogalerií, ve které jsou fotografie ověřených nebo neověřených podezřelých teroristů.

Interpol je řízen dle směrnic, které nabádají členské státy k podávání informací o

---

³⁵ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 104-106. ISBN 978-80-7278-443-1.

všech zločinech, ze kterých by v jakékoliv podobě mohl vyplynout eventuelní teroristický útok či akce s ním spojené, a to kupříkladu podezřelé finanční transakce, obchodování se zbraněmi, praní špinavých peněz, falšování cestovních a identifikačních dokumentů, ale také držení nukleárních, chemických a biologických zbraní.

Interpol se ve svém projektu zasadil o nemožnost pohybu teroristických organizací přes národní hranice a s tím spojená vyšší zaměření na skupiny organizovaného zločinu, které zajišťují teroristickým členům různých organizací logistickou podporu v podobě zajištění falešných identifikačních a cestovních dokladů.

V neposlední řadě je také nápomocen členským státům v případě teroristického útoku formou vyšetřovací a analytické podpory v daném místě konfliktu, což zahrnuje například vydání mezinárodního zatykače na člena teroristické skupiny nebo poskytnutí otisků prstů či zfalšovaných identifikačních dokladů.³⁶

Policejní pracovní skupina pro terorismus (PWGT- Police Working Group on Terrorism)) – první počátky této organizace byly aktivovány po teroristickém útoku na britského velvyslance v Haagu v roce 1979 za účelem hrozeb ze strany teroristických sítí v Evropě. PWGT je nevládní organizací, ve které spolupracují experti zabývající se terorismem ve všech členských státech Evropské unie, Norska a Švýcarska. PWGT má vlastní kódovanou komunikační síť mezi policejními složkami všech zemí EU zvanou *Elkrodat*. I když PWGT není styčným bodem struktury EU, mohou ji členské státy v mnohých případech v rámci určité nastalé situace požádat o pomoc.

Státy G8 – je skupina osmi takzvaně nejbohatších států světa (Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, Rusko, Spojené království a USA). Na kooperaci v souvislosti boje proti terorismu se státy G8 zhruba specializovali kolem roku 1978. Při konání summitu v červnu roku 1995 se protagonisté států usnesli na utužení protiteroristické kooperace a rovněž daného roku v prosinci 1995 v Ottawě byla vynesena protiteroristická deklarace apelující na všechny státy, aby přikročili k protiteroristickým konvencím OSN, a to v nejzazším termínu do roku 2000. Na samý závěr bylo předloženo stěžejní zakončení a návrhy:

---

³⁶ PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 2. vyd. Praha: Linde, 2010. S. 275-283. ISBN 978-80-7201-813-0.

- využívání mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech a zlepšovat zákonodárnou kooperaci
- vylepšit vyměňování zpravodajských údajů
- znemožnit teroristům užit jaderné, chemické a biologické zbraně
- zamezit falzifikace cestovních dokladů a tím omezit pohyb teroristů
- nepřetržitá inovace obrany letecké dopravy, námořní plavby a dalších dopravních struktur proti teroristickým útokům
- vylepšit výcvik a kooperaci při teroristických činnostech.

Ministři zahraničních věcí států G8 se v roce 1998 v Birminghamu usnesli proti jakýmkoliv námitkám či kompromisům vzhledem k teroristům a to vedlo ke čtyřem důležitým okruhům pro následující metody:

- zamezit financování terorismu ve státech G8
- nepolevovat žádostem teroristů a nevyplácet výkupné
- zamezit teroristům v dosažitelnosti ke zbraním a výbušninám
- zvýšit zabezpečení letecké dopravy.

Soubor jevů terorismu je neustálým tématem na každoročním zasedání odborníků států G8, načež z každého setkání vzešla zpráva o vývoji statusu v oblasti boje s terorismem.³⁷

---

³⁷ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 107-109. ISBN 978-80-7278-443-1.

5 PROTITERORISTICKÉ NÁSTROJE UNIE

Za soubor hlavních prostředků boje proti terorismu lze jistě pokládat zákonodárství, úmluvy a akční plány. Zákonodárství vytváří v boji proti terorismu justiční oblast, která je důležitá pouze pro určitou zemi, již byla vyhlášena. Charakteristické pro zákonodárský element, jenž vydaly a současně přijaly některé státy a to například USA a Velká Británie, se stala protiteroristická ustanovení. Ve sféře boje proti terorismu se vytvářením úmluv zvláště věnují mezinárodní společenství a asociace, přičemž jejich význam je orientován do odlišných okruhů a to například financování terorismu a praní špinavých peněz, únosy a držení rukojmích, šíření zbraní hromadného ničení nebo zločiny týkající se počítačových sítí. Dalším velmi důležitým prostředkem boje proti terorismu jsou akční plány. Akční plány prezentují multidisciplinárně pojatý protiteroristický jev, který má své opodstatnění a uplatnění u každého významného činitele zaangażovaného v bezpečnostní oblasti a to například ministerstvo vnitra, zpravodajské služby či mezinárodní společenství.

Za velmi důležitý prvek proti terorismu můžeme taktéž pokládat *Evropský zatykácí rozkaz* (European Arrest Warrant), jehož charakteristika spočívá ve vydávání osob podezřelých z jednotlivých okruhů kriminality a terorismu k trestnímu postihu do různých států EU, kdy mohou být k postihu předvedeni i občané daného státu. Na poli evropské justice našel evropský zatykač své uplatnění díky přispění Rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatykáčím rozkazu a způsobu postoupení mezi členskými státy ze dne 13. června 2002.³⁸

Následujícím velmi efektivním prvkem boje proti terorismu, ze kterých mají užitek především tajné služby mimo série osvědčených postupů sledování jsou mimořádně důmyslné systémy. Jako první můžeme zmínit systém monitorování transferu údajů a dat ECHELOON. Jde zejména o špionážní síť, která je celosvětovým návrhem signálního zpravodajství e-mailů, faxů, telefonů a mnohých dalších sdělovacích sítí, přičemž využívá pomoci 120 amerických exploračních a sdělovacích

---

³⁸ ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. S. 110. ISBN 978-80-7278-443-1

družic v meziplanetární sféře. Oproti tomu druhý systém s názvem CARNIVORE (DSC – 1000), který se specializuje na sledování e-mailů sítě WAN a Internetu skrze sdělovací záznam TCP/IP. Na základě blíže neuvedených směrnic selektuje systém CARNIVORE nedůvěryhodné e-maily a řadí je včetně údajů o odesílateli a příjemci, do sekce podezřelých. Posléze jsou vybrané e-maily procházeny a to bezpečnostními subjekty dané země.³⁹

Dalším neopomenutelným prvkem, který je postupně etablovaný v celosvětovém rozsahu je možno pokládat bezpečnostní element týkající se cestovních dokumentů a to v podobě biometrické identifikace otisků prstů zanesených do databáze, ale i do samotných cestovních dokladů. Styčným bodem pro aplikaci biometrických prvků je eliminace zneužití a zmaření odcizení cestovních dokladů. Názorně zde můžeme zmínit pořízení digitálních fotografií obou ukazováčků, kdy se tato metoda začala realizovat v roce 2004 a v dané době byla požadována především po uchazečích o vízum do USA. Pravidla sdělení akceptovaly za prvky boje proti terorismu Mezinárodní letecké organizace (ICAO – International Civil Aviation Organization) i Evropská unie. V neposlední řadě je to nejefektivnější a zároveň i nejvyspělejší forma boje proti kriminalitě a terorismu, čímž je míněna odměna za poskytnutí informace. Z daného programu lze taktéž financovat změnu pobytu informátorů případně jejich rodinných příslušníků, kteří mají obavu z újmy na životě.

Evropská unie bezprostředně po útocích z 11. září 2001 schválila ustanovení v boji proti terorismu politického a justičního rázu, kterými jsou:

Základní dokumenty:

- Evropská bezpečnostní strategie (2003)
- Stockholmský program s akčním plánem (2010)
- Strategie vnitřní bezpečnosti (2010)

---

³⁹ JURAN, L. Terorismus, fenomén organizovaného zločinu. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2008.

[cit. 2012-10-20]. Dostupné z:

<http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2002/09/teror.html>

Speciální protiteroristické dokumenty:

- Prohlášení k boji proti terorismu (Madrid, 2004)
- Akční plán EU na boj proti terorismu (2004)
- Prohlášení Rady k útokům v Londýně (2005)
- Strategie EU pro boj proti terorismu s Akčním plánem (2006)
- Strategie EU na boj proti radikalizaci a náboru teroristů s Akčním plánem

Specifické skupinové dokumenty pro okruh civilní záštity:

- Program solidarity EU (CBRN, 2004)
- Ochrana kritické infrastruktury proti terorismu (2004).

Struktura konkrétních konvencí a dokumentů v oblasti proti terorismu je velice obsáhlá. Z důvodu rozsahu dané práce zahrnuje výše uvedený seznam pouze ty nejpodstatnější za poslední období. Vlastnost a konstruktivnost většiny demonstrováných nástrojů, je ovlivněna okolnostmi v níž vznikly a refletovaly na tehdejší politicko – ideologickou skutečnost světové politiky. Byť nebyla dosud přijata žádná všeobecná mezinárodní konvence, která by globálně zaštiťovala boj proti mezinárodnímu terorismu v uceleném rozsahu, je na stávajících dokumentech viditelná evoluce reagující na transformaci a vývoj terorismu a bezpečnostní situace ve světě.⁴⁰

Závěrem své práce bych rád použil slova Richarda A. Clarka, jenž zasvětil svůj život práci v americké administrativě zaměřené na bezpečnostní otázky: „*Nikdy nepodceňujeme nepřitele. Náš současný nepřítel se vypravil na dlouhou cestu. Je chytrý a trpělivý. Abychom jej dokázali přemoci, budeme muset myslet tvůrčím způsobem a mít představivost a také spoustu energie. Bude to zápas přátel svobody a občanských práv po celém světě.*“

---

⁴⁰ Evropská komise pokročila v přípravě na vydávání nových pasů s biometrickými prvky. [online]. EurAktiv, 2006. [cit. 2012-10-20]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/evropsk-komise-pokroila-v-pprav-na-vydv-novch-pas-s-biometr>

ZÁVĚR

V pěti kapitolách výše uvedeného stručného textu jsem se vynasnažil nastínit problematiku soudobého světa v podobě bezpečnostních hrozeb a rizik mezinárodního terorismu v globálním měřítku. I když zcela jistě není možné tak obsáhlé téma jako jsou hrozby a rizika současnosti sloučit do jediného textu, zachycuje tato práce alespoň ty nejdůležitější.

Mezinárodní terorismus je jednou z nejzávažnějších bezpečnostních hrozeb současnosti, jež útočí na naši společnost po celém světě. Teroristické útoky jednoznačně prokázaly, že mezinárodní terorismus se nespécifikuje pouze na jeden stát nebo na jeho vnitřní politiku. Jeho hlavním cílem je co nejvyšší počet obětí především v řadách bezbranného civilního obyvatelstva, který svými psychologickými dopady přesahuje státní hranice a ovlivňuje veřejné mínění nejen v jedné zemi, ale na celém světě. Díky globalizaci je svět neustále více sjednocován, a to jak už komunikačně, dopravně, ekonomicky či kulturně a jakýkoli děj v nějaké části světa zcela jistě zapříčiní odezvu i v jiných oblastech našeho světadílu. Z těchto důvodů je nezbytné v oblasti boje s touto bezpečnostní hrozbou vynakládat maximální snahu na globální úrovni, především vzájemnou kooperací mezi státy a jejich obyvatelstvem.

Boj proti terorismu se stal pro naši společnost nelehkým ba i velmi naléhavým problémem současnosti. Ovšem na první pohled je zřetelné, že boj proti němu nebude mít viditelný účinek bez zapojení justičních orgánů a to jak na národní, ale i na mezinárodní výši. Bylo přijato nespočet ustanovení a celá škála mezinárodních nástrojů v oblasti boje proti terorismu, přičemž jejich efektivita se může zdát nepatrná, vzhledem k neustálému vývoji a nové kvalitní úrovni mezinárodního terorismu. Ba dokonce i ve spojitosti stálého rozvoje technologií, na jejímž základě lze zdokonalit a sestrojít zbraně hromadného ničení, které teroristickým organizacím nečiní žádná úskalí je získat. Dalším závažným aspektem velkého významu je progresivní vyměňování informací za pomoci počítačových sítí, které teroristickým organizacím usnadňují získávat efektivněji a bez rizika nezbytné informace. Tyto počítačové sítě taktéž poskytují teroristům okamžité, tajné a pro špionážní sítě expertů komplikovaně střežené možnosti dorozumívání se, a to v podstatě po celém světě. V neposlední řadě nelze opomenout

financování a materiální podporu teroristických aktivit, které taktéž ovlivňují represi v boji proti tomuto fenoménu. Tudíž i z tohoto důvodu nelze v rámci legislativy veškeré inovativní aspekty zachytit.

Doposud nebyla stanovena přesná definice terorismu a souhrnná úmluva, která by obsahovala veškeré nástroje boje proti němu. Je tedy možné říci, že soudobá právní modifikace boje s terorismem tuto spornou otázku do velké míry nepostihuje. Nabízí se otázka, zda vůbec jsou statutární orgány celosvětového společenství včetně mezinárodního práva schopny mezinárodní terorismus eliminovat, ba dokonce úplně vymýtit z tohoto světa. Ovšem myslím si, že jakékoli snahy o vytvoření nástrojů v boji proti terorismu všech mezinárodních společenství jsou nezbytné a mají významnou úlohu v odstranění všech druhů a aktivit globálního terorismu.

Soudobá bezpečnostní situace je příznačná pro přibývajícím projev mezinárodního terorismu. Proces jednotlivých zemí při jeho eliminaci prezentuje hlavní cíl svých zájmů bezpečnostních politik a základního chápání stupně ohrožení. Kooperace v této kolektivní snaze se projevuje do vzniku institucí a organizací, které vytváří prostředí ke společné diskusi a volné pole působnosti pro unifikaci kolektivních plánů a dalších významných aktivit. Za své prvenství a funkci hlavní instituce v boji proti mezinárodnímu terorismu je zcela jistě možné pokládat OSN a její zvolené orgány a výbory. Ovšem nelze opomenout organizace, které se v boji s mezinárodním terorismem taktéž velmi významně zasadily v oblasti bezpečnosti (NATO a OBSE), policejní (Interpol a Europol) a ekonomické (EU) instituce.

Po útocích z 11. září 2001 v USA přijala EU zvláštní společnou politiku boje proti terorismu. Jeden element této politiky je směřován výhradně uvnitř EU a řadí se do oblasti kooperace ohledně práva a ministerstev vnitra. Druhý element se prezentuje jako tzv. vnější a je prvkem společné politiky v oblasti bezpečnosti a obrany. Činnost stran boje proti terorismu si určuje za své hlavní cíle obhajovat co nejdůležitější stupeň bezpečnosti a provedení ustanovení na boj proti terorismu.

Politické nástroje akceptují přísežné orgány EU k zabezpečení souhrnného ovládnutí fenoménu terorismu metodou prezentující stanovené cíle a plánovité úkoly. Tyto nástroje povětšinou v podobě akčních plánů, obecných postupů či rozdílných programů uznává Evropská rada, popřípadě s ostatními institucemi Unie. Nedostává se jim právní povinnosti, nýbrž povinnosti politické, lépe řečeno morálně – politické pro instituce Unie a také ve spojitosti s členskými státy. Na jejich politickém principu a

k uskutečnění jimi vymezených navrhovaných cílů poté kompetentní orgány Unie vyhlášují počin evropského práva.

Hlavní stanovisko Unie v boji proti terorismu tkví v respektování základních práv a svobod, přičemž vytváří novodobý koncept a spojitosti co se týče potřeby na civilní ochranu a krizové řízení za podmínky teroristických útoků. Neuchyluje se k eventualitě zrušení či omezení právního předpisu základních práv v případě nutnosti jejich restrikce a řízení pro efektivní potlačení boje s mezinárodním terorismem. Příkladá váhu podstatné úloze zpravodajských služeb při předcházení terorismu a nevyhnutelnost kooperace všech bezpečnostních složek, mezinárodních organizací včetně obyvatelstva v demokratických zemích, aby se veškeré tyto složky zasadily a udělaly maximum k urychlenému ukončení a zastavení lidského utrpení v rámci boje s mezinárodním terorismem.

Lze tedy zvítězit na poli boje s mezinárodním terorismem? Dle mého mínění, veškeré výše zmíněné procesy jsou zdánlivě zdlouhavé, ale prezentují nutnost vzájemné spolupráce všech zúčastněných, které zcela jistě mohou směřovat k významným kladným systematickým transformacím mezinárodních bezpečnostních vztahů a zároveň za jejich podpory postupně likvidovat vztahy vnitřních i vnějších vazeb mezinárodního terorismu. Domnívám se, že principy politického fungování a zasazení se ve strukturálních transformacích mají nezměrnou schopnost pro eliminaci hrozeb mezinárodně teroristického působení. Dalo by se říci, pokud celosvětová společenství budou účelně a trpělivě využívat veškeré možné aspekty v boji s mezinárodním terorismem, mohou se stát důležitým pozitivem v zocelování mezinárodní bezpečnosti soudobého světa.

Výše uvedený text je zcela jistě závažným tématem současného světa. Jeho intenzita a bytí v naší společnosti zaujímá alarmující postoj, kterým by se měl zabývat každý a to i počínaje na poli pedagogiky a vzdělávání. Dovolil bych si tvrdit, že téma bezpečnostní hrozby v součinnosti s terorismem, by mělo být zaneseno již do vyučovacích předmětů základních škol v návaznosti na střední a poté vysoké školy jakéhokoli zaměření. Tento druh fenoménu se dotýká naší společnosti po celém světě, tudíž by měla být informována o možné eventualitě ohrožení již v samém začátku svého chápání.

Z mého hlediska mohu konstatovat, že cíl této bakalářské práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

EU	Evropská unie
EUPT	Evropská úmluva o potlačování terorismu
EZR	Evropský zatýkací rozkaz
Europol	Evropský policejní úřad
Eurojust	Evropská jednotka pro soudní spolupráci
Interpol	Mezinárodní organizace kriminální policie
ICAO	Organizace pro mezinárodní civilní letectví
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSCE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
SITCEN	Situační centrum (instituce pro bezpečnostní situaci EU)
TREVI	Skupina pod zkratkou „ <i>Terorisme, Radikalisme, Extremisme et Violence International</i> “
ZEU	Západoevropská unie
ZHN	Zbraně hromadného ničení

SEZNAM POUŽITÝCH ČESKÝCH ZDROJŮ

- BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* 1. vyd. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7.
- BRZYBOHATÝ, M. et. al. *Terorismus a my: ochrana před hrozbou moderní doby.* 1. vyd. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9.
- CLARKE, R. A. *Strategie války proti terorismu.* 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2005. ISBN 80-86851-14-1.
- DAVID, V., MALACKA, M. *Fenomén mezinárodního terorismu.* 1. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-524-9.
- EICHLER, J. *Terorismus a války na počátku 21. Století.* 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 352 s. ISBN 978-80-246-1317-8.
- EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století.* 1. vyd. Praha: MO ČR AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Encyklopedie: Světový terorismus.* 1. vyd. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4.
- MAREŠ, M. *terorismus v ČR.* 1vyd. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.
- PIKNA, B. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy).* 2. vyd. Praha: Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-813-0.
- POLREICH, M. *Utajená zákulisí - Domácí a zahraniční politika očima bývalého diplomata.* 1. vyd. Praha: Petrklíč, 2009. ISBN 978-80-7229-232-5.
- POTOČNÝ, M. *Mezinárodní organizace.* 2. dopl. a přeprac. vyd. Praha: Svoboda, 1980.
- ŘEHÁK, D., FOLTIN, P., STOJAR, R. *Vybrané aspekty soudobého terorismu.* 1. vyd. Praha: AVIS, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.

SMOLÍK, J., ŠMÍD, T. A KOL. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. Století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5288-8.

VESELÝ, Z. *Mezinárodní vztahy 20. století*. 1. vyd. Praha: EPOCHA, 2003. S. 85-90.
ISBN 80-86328-14-7.

ZEMAN, J. *Terorismus-historicko-psychologická studie*. 1. vyd. Praha: TRITON, 2002.
ISBN 80-7254-305-9.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

JURAN, L. Terorismus, fenomén organizovaného zločinu. [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2008. [cit. 2012-10-20]. Dostupné z:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2002/09/teror.html>

Evropská komise pokročila v přípravě na vydávání nových pasů s biometrickými prvky. [online]. EurAktiv, 2006. [cit. 2012-10-20]. Dostupné z:

<http://www.euractiv.cz/bezpecnost-a-spravedlnost0/clanek/evropsk-komise-pokroila-v-pprav-na-vydv-novch-pas-s-biometr>

Mezinárodní terorismus [online]. UNIC Praha, 2005. [cit. 2011-02-10]. Dostupné z:

<http://www.osn.cz/mezinarodni-pravo/?kap=68>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Radim Hladik

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 43

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů české literatury a pramenů: 15

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 3

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Víšek CSc.